

СХВАЛЕНО

рішенням педагогічної ради
МОЦНПВТК УМ
від 10 вересня 2025 р.
протокол № 3

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ від 11 вересня 2025 р. № 68-О
в.о. директора МОЦНПВТК УМ

_____ Тетяна АНДРІЙЧУК

ПОЛОЖЕННЯ

про запобігання та протидію насильству

і жорстокому поводженню з дітьми

**в Комунальному закладі «Миколаївський обласний Центр
національно-патріотичного виховання, туризму та краєзнавства
учнівської молоді» Миколаївської обласної ради**

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Це Положення визначає єдину систему дій щодо запобігання, виявлення та реагування на випадки насильства та жорстокого поводження зі здобувачами освіти Комунального закладу «Миколаївський обласний Центр національно-патріотичного виховання, туризму та краєзнавства учнівської молоді» Миколаївської обласної ради (далі – МОЦНПВТК УМ), створення безпечного середовища, вільного від будь-яких форм насильства та жорстокого поводження з дітьми (вихованцями).

1.2. Це Положення розроблено на основі Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, затвердженої Кабінетом Міністрів України «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми» від 4 червня 2025 р. № 658, та відповідно до вимог Сімейного кодексу України, Законів України «Про освіту», «Про позашкільну освіту», «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» та інших нормативно-правових актів.

1.3. Дія цього Положення поширюється на всіх працівників МОЦНПВТК УМ, вихованців, їхніх батьків або інших законних представників.

1.4. Метою Положення є забезпечення функціонування в МОЦНПВТК УМ ефективної системи унеможливлення будь-якого виду насильства та жорстокого поводження з дітьми і створення безпечного освітнього середовища, вільного від насильства та жорстокого поводження з дитиною, запровадження системи інформування про випадки (або підозру на випадки) насильства та жорстокого поводження з дітьми, а також забезпечення оперативного їх розгляду та реагування на них.

1.5. Основними завданнями Положення є:

- запровадження чіткого порядку дій працівників МОЦНПВТК УМ, спрямованих на унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- формування у працівників МОЦНПВТК УМ відповідального ставлення до недопущення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- поширення культури нульової толерантності до насильства та жорстокого поводження з дітьми у всіх сферах функціонування МОЦНПВТК УМ;
- забезпечення оперативного інформування уповноважених органів (Національна поліція, служба у справах дітей та сім'ї) про випадки вчинення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- поширення культури ненасильницької комунікації та поваги до гідності дитини.

1.6. Терміни, використані у цьому Положенні, вживаються у таких значеннях:

- булінг (цькування) - психологічне, фізичне, економічне чи сексуальне насильство, тобто будь-яке умисне діяння (дія або бездіяльність), у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, яке систематично вчиняється особою стосовно дитини, з якою вони є учасниками одного колективу, або

дитиною стосовно іншого учасника одного колективу та яке порушує права, свободи, законні інтереси потерпілої особи та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків;

- дитина - особа віком до 18 років (повноліття), якщо згідно з законом, застосовуваним до неї, вона не набуває прав повнолітньої раніше;

- жорстоке поводження з дитиною - будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства над дитиною, зокрема домашнього насильства, насильства за ознакою статі, булінгу (цькування), мобінгу (цькування), а також будь-які незаконні угоди стосовно дитини, зокрема вербування, переміщення, переховування, передача або одержання дитини, вчинені з метою експлуатації, з використанням обману, шантажу чи уразливого стану дитини;

- насильство - це навмисне застосування фізичної сили або значного впливу, здійсненого або у вигляді загрози, направлене проти себе, проти іншої особи, групи осіб або спільноти, результатом якого є (або є висока вірогідність цього) тілесні ушкодження, смерть, психологічна травма, відхилення в розвитку або різного роду збиток.

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Сімейному кодексі України, Законах України «Про освіту», «Про позашкільну освіту», «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», інших нормативно-правових актах.

1.7. Усі працівники МОЦНПВТК УМ зобов'язані ознайомитися з цим Положенням під підпис та неухильно дотримуватися його вимог у своїй діяльності.

II. ОСНОВНІ ЗАХОДИ МОЦНПВТК УМ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬСТВУ ТА ЖОРСТОКОМУ ПОВОДЖЕННЮ З ДІТЬМИ

2.1. Превентивні заходи:

- інформування дітей, батьків або інших законних представників дитини, працівників МОЦНПВТК УМ з питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- розміщення інформаційних матеріалів (плакатів, буклетів) про види насильства, шляхи захисту та контакти служб допомоги на стендах та на офіційному веб-сайті МОЦНПВТК УМ;
- надсилання через батьківські, учнівські групи в месенджерах, розміщення на офіційному веб-сайті МОЦНПВТК УМ та його сторінках у соціальних мережах інформаційних матеріалів з питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- проведення оцінки ризиків насильства в освітньому середовищі МОЦНПВТК УМ та вжиття заходів для їх мінімізації;
- врахування ризиків насильства під час прийому на роботу працівників, зокрема проведення співбесід та перевірок відповідно до законодавства.

2.2. Заходи із виявлення та реагування:

- створення і забезпечення функціонування доступних та безпечних каналів для повідомлення про випадки насильства та жорстокого поводження з дитиною

(скринька довіри, електронна пошта, контактний телефон), зокрема анонімно за бажанням особи, яка залишила повідомлення;

- забезпечення негайного та оперативного реагування за результатами розгляду справ (скарг, повідомлень) про випадки насильства або жорстокого поводження з дітьми в МОЦНПВТК УМ.

2.3. Заходи з навчання та підвищення обізнаності учасників освітнього процесу:

- інформування дітей та їх батьків або інших законних представників дитини, працівників МОЦНПВТК УМ про їх обов'язок повідомити про випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми з наданням інформації про шляхи інформування про такі випадки;
- організація навчальних тренінгів для працівників МОЦНПВТК УМ з питань розпізнавання ознак насильства, методів ненасильницького спілкування та надання першої психологічної допомоги;
- проведення інформаційних занять для вихованців щодо їхніх прав, способів захисту, контактів для звернення та безпечної поведінки;
- залучення батьків або інших законних представників дитини до просвітницьких заходів (батьківські збори, семінари, розповсюдження інформаційних матеріалів).

2.4. Заходи з моніторингу та оцінки виконання Положення:

- регулярні самоперевірки (оцінка ефективності заходів, виявлення проблемних аспектів);
- збір інформації для зворотного зв'язку (анкетування дітей, батьків, педагогів, персоналу);
- аналіз інцидентів (вивчення випадків насильства для запобігання їх повторенню).

2.5. У МОЦНПВТК УМ забезпечується функціонування різних способів отримання повідомлень про можливі випадки насильства:

- усні та письмові звернення до директора (відповідальної особи), керівників гуртків (форма первинного повідомлення – додаток А);
- електронні листи на офіційну пошту Центру;
- повідомлення через скриньку довіри (можливо анонімно).

Усі повідомлення, незалежно від форми подання, реєструються директором (відповідальною особою) у Журналі реєстрації внутрішніх інцидентів (форма – додаток Б).

ІІІ. ПОВНОВАЖЕННЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТЬОГО ПРОЦЕСУ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬСТВУ ТА ЖОРСТОКОМУ ПОВОДЖЕННЮ З ДІТЬМИ

3.1. Директор МОЦНПВТК УМ:

- сприяє створенню безпечного освітнього середовища в МОЦНПВТК УМ, вільного від насильства та жорстокого поводження з дитиною;
- відповідає за реалізацію даного Положення в освітньому середовищі МОЦНПВТК УМ і забезпечує його оприлюднення;

- забезпечує реалізацію та здійснює контроль за виконанням основних заходів, передбачених розділом II даного Положення;
- забезпечує здійснення заходів із ознайомлення усіх працівників МОЦНПВТК УМ, які контактують із дітьми, із даним Положенням до початку їх роботи з дітьми;
- не допускає до роботи осіб, інформацію про яких внесено до Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи (відповідно до статті 10 Закону України «Про охорону дитинства»);
- під час працевлаштування осіб, які матимуть безпосередній або опосередкований контакт із дітьми, проводить опитування, яке може включати запитання ситуаційного характеру щодо насильства або жорстокого поводження з дитиною, із метою виявлення можливої схильності особи до агресії, насильницької поведінки, жорстокого поводження;
- забезпечує проведення анонімних опитувань серед вихованців МОЦНПВТК УМ для моніторингу психологічного клімату в колективах (форма – додаток В);
- забезпечує проведення навчань, тренінгів, профілактичних заходів для дітей, батьків або інших законних представників дитини, працівників МОЦНПВТК УМ з питань запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми;
- взаємодіє із службами у справах дітей, центрами соціальних служб, закладами освіти, охорони здоров'я та іншими уповноваженими органами для оперативного реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- веде облік повідомлень про випадки насильства у Журналі реєстрації внутрішніх інцидентів;
- у разі потреби може визначати відповідальну особу для здійснення заходів щодо унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, яка реєструватиме повідомлення, що надійшло, у Журналі реєстрації внутрішніх інцидентів (у паперовій та/або електронній формі) та забезпечуватиме його підготовку до розгляду.

3.2. Працівники МОЦНПВТК УМ:

- забезпечують вихованцям захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та жорстокого поводження, у тому числі булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю;
- сприяють у проведенні розслідування щодо випадків насильства та жорстокого поводження з дитиною;
- із метою унеможливлення ризиків насильства та жорстокого поводження з дитиною уникають фізичного контакту з дитиною, якщо він не є необхідним відповідно до змісту заходів або видів діяльності з дитиною;
- у разі коли передбачається фізичний контакт з дитиною, який є необхідним відповідно до змісту заходів з дитиною, здійснюють такий контакт в присутності не менше однієї повнолітньої особи, окрім виконавця, або в

приміщенні, що забезпечує можливість вільного доступу інших осіб та не має перешкод для самостійного виходу дитини.

ІV. ДІЇ ПРАЦІВНИКІВ МОЦНПВТКУМ У РАЗІ ВИЯВЛЕННЯ ОЗНАК НАСИЛЬСТВА АБО ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ З ДИТИНОЮ

4.1. Директор МОЦНПВТКУМ у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною:

- повідомляє про це одному з батьків або іншим законним представникам дитини, яка вчинила насильство або жорстоке поводження, та дитини, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження (крім випадків, коли батьки або інші законні представники дитини є кривдниками дитини);
- розглядає усні та письмові повідомлення протягом однієї доби з дня надходження, забезпечує функціонування механізму подання повідомлень;
- сприяє проходженню особами, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідками або постраждали від насильства або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб.
- вживає заходів відповідно до Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах»;
- у разі підтвердження інформації про насильство, невідкладно, але не пізніше однієї доби, письмово повідомляє:
 - уповноважений підрозділ органу Національної поліції;
 - службу у справах дітей за місцем проживання/перебування дитини;
 - одного з батьків або законних представників дитини (крім випадків, коли вони є ймовірними кривдниками).

4.2. Працівники МОЦНПВТКУМ у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною:

- вживають невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження з дитиною;
- надають у разі потреби домедичну допомогу, викликають бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги;
- повідомляють директору МОЦНПВТКУМ про виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною;
- фіксують випадок насильства або жорстокого поводження з дитиною;
- дотримуються конфіденційності щодо отриманої інформації.

4.3. Якщо за результатами розгляду повідомлення:

- виявлено ознаки насильства та жорстокого поводження з дитиною, здійснюється аналіз причини та умов, які могли сприяти або стати підставою для порушення прав дитини;
- не виявлено ознак насильства та жорстокого поводження з дитиною, інформація, викладена в повідомленні, аналізується на предмет наявності

ризиків насильства та жорстокого поводження з дитиною та вживаються заходи до унеможливлення настання таких ризиків.

Діяльність щодо виявлення та аналізу ризиків провадиться МОЦНПВТК УМ із залученням сторін, зокрема вихованців закладу.

V. ІНФОРМУВАННЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬСТВУ ТА ЖОРСТОКОМУ ПОВОДЖЕННЮ З ДІТЬМИ

5.1. Напрями (теми) інформування:

- розпізнавання фізичного, психологічного, економічного та сексуального насильства;
- методи профілактики булінгу серед дітей;
- використання ненасильницьких методів спілкування та управління конфліктами;
- надання першої психологічної допомоги дітям, які постраждали від насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- порядок дій у разі виявлення випадків насильства або підозри щодо їх наявності;
- дотримання правових норм щодо захисту дітей від насильства;
- алгоритм взаємодії з уповноваженими підрозділами органів Національної поліції та службою у справах дітей у разі виявлення фактів та ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною.

5.2. Шляхи інформування учасників освітнього процесу:

- проведення щорічних інформаційних кампаній, тематичних тижнів і конкурсів, приурочених питанням запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми;
- проведення інтерактивних тренінгів для дітей із розвитку емоційного інтелекту, толерантності та ненасильницького спілкування;
- проведення ігор та рольових прав, які моделюють реальні ситуації та допомагають дітям дізнатися про способи захисту порушених прав;
- впровадження занять з питань безпечної поведінки, прав дитини та медіації;
- співпраця з психологами та соціальними працівниками для проведення групових та індивідуальних занять щодо запобігання насильству;
- організації зустрічей із фахівцями, які можуть поділитися досвідом і порадами щодо запобігання насильству (працівники уповноваженого підрозділу органу Національної поліції, юристи, соціальні працівники);
- використання мультимедійних матеріалів (відеороликів, презентацій, інтерактивних платформ) для інформування вихованців щодо неприпустимості насильства та жорстокого поводження, ознак та форм насильства та жорстокого поводження, порад щодо запобігання насильству в дитячому середовищі, процедури повідомлення про насильство та жорстоке поводження, передбаченої в МОЦНПВТК УМ, алгоритму дій у разі виявлення насильства, способів та механізмів отримання допомоги, можливих наслідків для особи, яка вчинила насильство або жорстоке поводження.

5.2. Для проведення інформування можуть залучатися експерти, фахівці, зокрема представники органів місцевого самоврядування, структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій, служб у справах дітей, уповноважених підрозділів органів Національної поліції, надавачів соціальних послуг, закладів вищої освіти, а також психологи, соціальні педагоги, фахівці в галузі права, представники громадських об'єднань, вітчизняних та іноземних неурядових організацій.

VI. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

6.1. Це Положення набуває чинності з моменту його затвердження наказом директора МОЦНПВТК УМ і діє до скасування або затвердження нової редакції.

6.2. Зміни та доповнення до Положення вносяться рішенням педагогічної ради та затверджуються наказом директора МОЦНПВТК УМ.

6.3. Контроль за виконанням цього Положення покладається на директора МОЦНПВТК УМ.

**Форма первинного повідомлення
про підозру на випадок насильства щодо дитини в МОЦНПВТК УМ**

Дата події або виявлення: _____ 20__ р.

1. Інформація про дитину:

прізвище _____

ім'я _____

по батькові (за наявності): _____

вік дитини: _____

соціальний статус (за потреби):

☐ дитина з інвалідністю;

☐ дитина-сирота;

☐ дитина, позбавлена батьківського піклування;

☐ інше: _____.

2. Інформація про особу, яка повідомляє:

прізвище _____

ім'я _____

по батькові (за наявності): _____

найменування посади: _____

контактний номер телефону: _____.

Опис ситуації: _____

(зазначити максимально докладно, що сталося, коли, де, хто був присутній)

_____.

3. Інформація про ознаки насильства/поведінку дитини:

☐ тілесні ушкодження;

☐ страх, уникання контакту;

☐ розповіді про образи/тиск;

☐ інше: _____.

4. Інформація про вжиті заходи (на момент заповнення):

☐ поінформовано відповідальну особу закладу;

☐ поінформовано батьків/інших законних представників;

☐ поінформовано службу у справах дітей;

☐ поінформовано уповноважений підрозділ органів Національної поліції;

☐ інше: _____.

_____ /Ім'я ПРІЗВИЩЕ
(дата) (підпис особи, яка заповнює первинне повідомлення)

Додаток Б

**Журнал реєстрації внутрішнього інциденту
в Миколаївському обласному Центрі національно-патріотичного виховання,
туризму та краєзнавства учнівської молоді**

№ з/п	Інформація про спосіб отримання повідомлення про підозру на випадок наси́льства щодо дитини (звернення (повідомлення): усне/письмове)	Прізвище, ім'я дитини	Тип ситуації*	Заходи реагування	Результат**	Підпис відповідальної особи
----------	--	--------------------------	---------------	-------------------	-------------	-----------------------------------

*Зазначається факт про фізичне/психологічне насильство/булінг/спробу втечі/інше.

**Зазначається, чи поінформовано органи, надано допомогу, припинено контакт тощо

АНКЕТА
анонімного опитування вихованців
Миколаївського обласного Центру національно-патріотичного
виховання, туризму та краєзнавства учнівської молоді*

1. Чи почувався (почувалася) ти в безпеці під час перебування у закладі?
☐ так, завжди;
☐ інколи;
☐ ні.
2. Як до тебе ставилися дорослі?
☐ з повагою;
☐ байдуже;
☐ іноді грубо або несправедливо.
3. Чи були випадки, коли хтось із працівників МОЦНПВТК УМ, інших залучених фахівців або дітей тебе лякав, ображав або погрожував?
☐ так;
☐ ні.
4. Чи знаєш ти, до кого можна звернутися за допомогою?
☐ так;
☐ ні.
5. Що б ти хотів (хотіла) покращити для того, щоб було безпечніше?

* Анкета заповнюється дітьми у доступному форматі